

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

ДРУГА СЕКЦІЯ

УХВАЛА

ЩОДО ПРИЙНЯТНОСТІ

заява № 59894/00
подана Дмитрієм БУЛГАКОВИМ
проти України

Європейський суд з прав людини (Друга секція), засідаючи 22 березня 2005 року палатою, до складу якої увійшли:

пан Ж.-П. Коста (J.-P. Costa), *президент*,
пан А. Б. Бака (A. B. Baka),
пан І. Кабрал Барreto (I. Cabral Barreto),
пан К. Юнгвірт (K. Jungwiert),
пан В. Буткевич (V. Butkevych),
пані А. Мулароні (A. Mularoni),
пані Д. Йочене (D. Jočienė), *судді*,
та пані С. Долле (S. Dollé), *секретар секції*,

Розглянувши вищезазначену заяву, яку було подано 21 липня 2000 року,

Ознайомившись із зауваженнями уряду країни-відповідача та зауваженнями, наданими у відповідь заявником,

Після обговорення в нарадчій кімнаті виніс таку ухвалу:

ФАКТИ

Заявник є громадянином України, 1974 року народження, та проживає в Сімферополі (Україна). У Суді уряд країни-відповідача представляє пані В. Лутковська, уповноважений уряду.

А. Обставини справи

Обставини справи, представлені сторонами, можуть бути викладені наступним чином.

Ім'я заявника, громадянина України російської національності, отримане ним при народженні, пишеться кирилицею „*Дмитрий Владимирович Булгаков*» (*Дмитрій Владімірович Булгаков*). *Дмитрій* – ім'я, *Булгаков* – прізвище, а *Владімірович* – ім'я по батькові (*отчество* російською) або друге ім'я, що походить від імені батька, до якого додається відповідний суфікс.

1. Процедура стосовно внутрішнього паспорта заявника

У грудні 1997 року заявник звернувся до Головного управління Міністерства внутрішніх справ в АР Крим (далі „Головне управління”) та отримав паспорт громадянина України. На сторінці 2 цього документу, яка

була викладена українською мовою, ім'я та ім'я по батькові заявника з'явилися у формі „Дмитро Володимирович”, що є їх заміною на українські еквіваленти. В той самий час на сторінці 3, яка викладена російською мовою, усі складові його імені були ідентичні імені, отриманому при народженні.

У квітні 2000 року заявник звернувся зі скаргою до голови місцевого відділу Головного управління. Він скаржився на українізацію свого імені та імені по батькові, зазначаючи, що навіть на українській сторінці паспорту вони повинні викладатися у формі, отриманій при народженні, за допомогою транслітерації буквами українського алфавіту, а не замінюватися українськими еквівалентами. Виходячи з цього, на думку заявника, на сторінці 2 паспорту він повинен був бути записаний як „Дмитрій Владімірович”, тому що графема кирилиці *И* вимовляється [i] російською мовою, але [y]¹ українською мовою. Скаргу заявника не було задоволено.

У червні 2000 року заявник подав скаргу до Київського районного суду міста Сімферополя, вимагаючи від адміністративних органів видати йому новий паспорт, в якому його ім'я та ім'я по батькові відповідали б формі імені, отриманого при народженні, і це як на сторінці, викладеній російською мовою, так і на сторінці, викладеній українською. У своїх поясненнях до скарги заявник підкреслював той факт, що він належить до російської меншини та що стаття 12 Закону України „Про національні меншини в Україні” надає йому право використовувати національну версію імені, тобто російську. На думку заявника, записуючи його ім'я та ім'я по батькові на сторінці 2 паспорту, адміністративні органи могли б їх передати за допомогою транслітерації літерами українського алфавіту, а не замінювати їх українськими еквівалентами.

Рішенням від 7 серпня 2000 року суд першої інстанції у задоволенні скарги відмовив через недоведеність. У рішенні зазначалося, що записи у паспорті було зроблено у відповідності до положень підзаконного акту, що стосується паспортів українських громадян і згідно якому персональні дані власника повинні записуватися „українською та російською мовами”. Суд нарешті зауважив, що сторінка 3 паспорту була викладена російською мовою та що всі складові імені заявника, записаного на ній, відповідають імені, отриманому при народженні, через що суд не знайшов жодного порушення основних прав заявника.

Це рішення було оскаржене заявником до Верховного суду Криму, який ухвалою від 30 серпня 2000 року також відмовив йому у задоволенні скарги. У рішенні Верховного суду зазначалося, що положення, згідно якого персональні відомості щодо власника паспорта повинні записуватися „українською та російською мовами”, означає, що ім'я, ім'я по батькові та прізвище повинні „відповідати вимогам української мови з застосуванням правил літературного перекладу”. Погоджуючись із судом першої інстанції, Верховний суд додав, що у даній справі не було порушення права на власне ім'я, тому що записи на сторінці 3 паспорту були зроблені російською мовою.

Після цього заявник подав заяви про внесення протесту в порядку нагляду до прокуратури та голові Верховного суду Криму, які залишилися без задоволення.

¹ Задня не округлена (не губна) голосна, що приблизно відповідає „y” польському або „y” валійському.

2. Процедура стосовно паспорта заявника для виїзду за кордон

У червні 1998 року заявник звернувся до Головного управління з метою отримання паспорта громадянина України для виїзду за кордон (далі „паспорт для виїзду за кордон”). З матеріалів справи видно, що заявник був змушений заповнити та підписати формуляр, в якому ним було вписано ім'я у формі *Дмитро*. Саме в цій українізованій формі („*ДМИТРО/DMYTRO*”) його ім'я було вписане на першу сторінку паспорта, відомості в якому викладені українською та англійською мовами. Щодо імені по батькові, то воно у паспорті не записується. Як і під час процедури стосовно паспорта громадянина України, заявник, не погоджуючись з таким написанням імені, подав скаргу уповноваженим посадовим особам місцевого відділу Головного управління, які її не задовольнили.

У липні 1998 року заявник оскаржив відмову Головного управління у судовому порядку до Київського районного суду міста Сімферополя. В поясненні до своєї скарги він скаржився на порушення свого права на власне ім'я та просив суд зобов'язати адміністративні органи видати йому новий паспорт, а також стягнути на його користь 1700 гривень відшкодування завданої йому моральної шкоди.

Заслухавши справу за участю сторін, суд виніс рішення від 16 серпня 1999 року, яким відмовив у задоволенні скарги. З рішення суду видно, що оскаржуване написання відповідає вимогам чинного законодавства, відповідно до якого на першій сторінці паспорта громадянина для виїзду за кордон усі відомості повинні викладатися українською та англійською мовами. Крім цього суд зауважив, що всі основні записи у паспорті громадянина для виїзду за кордон повинні робитися на основі записів, що містяться у паспорті громадянина тієї ж особи. Так як на першій сторінці паспорта громадянина ім'я заявника було записане у формі *Дмитро*, ця форма також повинна використовуватися у паспорті громадянина для виїзду за кордон. Також суд звернув увагу на те, що у формулярі, який заповнювався заявником з метою отримання паспорта, він сам вказав своє ім'я як *Дмитро*, що робить його заперечення необґрунтованими.

Заявник оскаржив це рішення до Верховного суду Криму. У поясненні до своєї скарги він виклав такі ж аргументи, що й у рамках процедури стосовно його паспорта громадянина (дивитися вище). Щодо запису заявником власного імені у формі *Дмитро* у формулярі, то він наполегливо заперечує цей факт. На його думку, це твердження суду першої інстанції є цілком хибним, тому що він записав своє ім'я як *Дмитрій*, а не як *Дмитро*. Також заявник скаржився на два стверджуваних процедурних порушення, що мали місце під час розгляду справи судом першої інстанції. В першу чергу він скаржився на той факт, що головуючий суддя заборонив присутньому під час слухання справи журналісту користуватися диктофоном з метою запису слухання. По-друге, він стверджував, що „сторонні суду особи” були присутні у нарадчій кімнаті і що цей факт негативно вплинув на неупередженість та незалежність суду.

Ухвалою від 2 лютого 2000 року Верховний суд Криму, визнаючи рішення суду першої інстанції обґрунтованим, відмовив заявникові у задоволенні скарги. Стосовно заборони журналісту здійснювати звуковий запис слухання справи на диктофон Верховний суд нагадав, що надання такого дозволу відноситься до дискреційних повноважень головуючого судді і що відсутність дозволу у даному випадку не завадила присутності

журналіста у залі під час всього слухання справи. Щодо стверджуваної присутності сторонніх осіб у нарадчій кімнаті Верховний суд зауважив, що міністерством юстиції України було здійснено перевірку і „стверджувані факти не підтвердилися”.

Як і у процедурі стосовно паспорта громадянина заявник спробував також використати засоби захисту у порядку нагляду, подавши заяви до прокуратури та голові Верховного суду Криму, які залишилися без задоволення.

Б. Внутрішнє законодавство

Відповідні положення статті 10 Конституції України викладено наступним чином:

„Державною мовою в Україні є українська мова.

Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України.

В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України. (...)”

Стаття 12 Закону України № 2494-ХІІ від 25 червня 1992 „Про національні меншини в Україні” зазначає:

„Кожний громадянин України має право на національні прізвище, ім'я та по батькові.

Громадяни мають право у встановленому порядку відновлювати свої національні прізвище, ім'я та по батькові.

Громадяни, в національній традиції яких немає звичаю зафіксувати "по батькові", мають право записувати в паспорті лише ім'я та прізвище, а у свідоцтві про народження - ім'я батька і матері.”

Громадяни України зазвичай мають два паспорти, кожен з яких виконує власну функцію. Внутрішній паспорт (також називається „паспорт громадянина України”) є основним посвідченням, що встановлює особу власника у всіх адміністративних та соціально-економічних відносинах у країні. Натомість, закордонний паспорт є документом, який використовується лише з метою поїздки за кордон.

Відповідно до Положення „Про паспорт громадянина України”, затвердженого Постановою Верховної Ради України № 2503-ХІІ від 26 червня 1992 року:

„(...) 4. Усі записи в паспорті і відомості про його власника, що вносяться до нього, виконуються українською і російською мовами. (...)”

(Додаток до Положення про паспорт громадянина України)

Опис паспорта громадянина України

„(...) На другій сторінці паспорта у верхній частині відведено місце для фотокартки власника паспорта (...). Нижче - відомості українською мовою про прізвище, ім'я та по батькові (...).

На третій сторінці паспорта - відомості російською мовою про прізвище, ім'я та по батькові (...).”

Відповідно до положень статті 15 Правил оформлення і видачі паспортів громадянина України для виїзду за кордон і проїзних документів дитини, їх тимчасового затримання та вилучення № 231 від 31 березня 1995 року записи у закордонному паспорті робляться українською та англійською мовами.

Технічні аспекти стосовно паспортів встановлюються міністерськими наказами та інструкціями. А саме, відповідно до положень Інструкції міністерства внутрішніх справ № 316 від 17 серпня 1994 року щодо правил та порядку оформлення і видачі паспорта громадянина України власник паспорта повинен обов'язково розписатися як у формулярі, що заповнюється з метою отримання паспорта, так і у самому паспорті, підтверджуючи тим самим правильність зазначених у ньому відомостей.

В. Рамкова конвенція про захист національних меншин Ради Європи

Рамкова конвенція про захист національних меншин була відкрита для підписання 1 лютого 1995 року та вступила в силу для України 1 травня 1998 року. § 1 статті 11 Рамкової конвенції викладено наступним чином:

„Сторони зобов'язуються визнавати за кожною особою, яка належить до національної меншини, право використовувати своє прізвище (по батькові) та ім'я мовою меншини, а також право на їх офіційне визнання, відповідно до умов, передбачених у їх правових системах.”

Параграф 68 пояснювальної доповіді до Рамкової конвенції уточнює:

„Беручи до уваги практичні наслідки цього зобов'язання, це положення викладено таким чином, щоб надати Сторонам можливість його застосовувати виходячи з особливостей їх ситуацій. Таким чином Сторони можуть використовувати алфавіт офіційної мови для запису імені (імен) особи, що належить до національної меншини у його (їхньому) фонетичному звучанні. Особи, які в минулому були примушені відмовитися від їхнього (їхніх) імені (імен), або ім'я (імена) яких зазнало (зазнали) примусової зміни, повинні мати можливість поновити його (їх), крім випадків зловживання правом на зміну імені (імен) у злочинних цілях. Припускається, що юридичні системи Сторін поважатимуть з цього приводу міжнародні принципи, які стосуються захисту національних меншин.”

СКАРГИ

1. Заявник скаржиться на те, що записавши його ім'я як *Дмитро*, а не як *Дмитрій*, а ім'я по батькові *Володимирович* замість *Владімірович*, українські державні органи порушили його право на власне ім'я. На його думку, вимога „записувати його ім'я українською мовою”, передбачена чинним законодавством, означає лише можливість його транслітерації буквами українського алфавіту, так як жодна законодавча чи регламентуюча норма не вимагає від національних органів замінювати ім'я або ім'я по батькові російського походження українськими еквівалентами. Виходячи з цього заявник вважає, що порушення в даному випадку є цілком незаконним навіть з позиції національного права. Визнаючи те, що ім'я та ім'я по батькові, отримані заявником при народженні, записані на сторінці 3

паспорту громадянина, він не вважає, що цей факт може виправити спірну ситуацію. Виходячи з усього вищенаведеного, заявник вважає себе жертвою неправомірного втручання у його право на повагу до приватного та сімейного життя у світлі статті 8 Конвенції.

2. До того ж, посиляючись на статтю 14 Конвенції, заявник скаржиться на факт дискримінації з приводу його етнічного походження, а саме через його приналежність до російської національної меншини. З цього приводу він вказує на те, що транскрипція імен та прізвищ іноземного походження в українських документах відбувається для громадян російського походження зовсім іншим шляхом, ніж для решти громадян іноземного походження. Імена останніх просто транслітеруються літерами українського алфавіту, а імена перших замінюються їхніми українськими етимологічними еквівалентами.

3. Заявник вважає, що українізація його імені та імені по батькові в обох паспортах становить „поводження, що принижує гідність”, заборонене статтею 3 Конвенції.

4. Заявник також скаржиться на численні порушення прав, гарантованих § 1 статті 6 Конвенції. В першу чергу він скаржиться на неправильне застосування Конституції та українських законодавчих норм національними судовими органами. По-друге, вважає, що строки розгляду справи щодо його паспорта громадянина для виїзду за кордон були надто довгими. З цього приводу він підкреслює, що подав скаргу до канцелярії суду першої інстанції 14 липня 1998 року, а перше засідання відбулося лише 10 червня 1999 року, тоді як стаття 146 Цивільного процесуального кодексу встановлює чіткі строки для розгляду справ судами, які були перевищені у даній справі. По-третє, заявник повторює свою скаргу щодо того, що сторонні крім суддів особи були присутні у нарадчій кімнаті суду першої інстанції 16 серпня 1999 року, що на його думку є серйозним порушенням принципів незалежності та безсторонності суду. Крім того заявник вважає, що відмова того ж суду у дозволі журналісту здійснювати звуковий запис під час слухання справи є порушенням його права на публічний розгляд справи.

ПРАВО

А. Щодо попередніх зауважень Уряду

Уряд ставить питання щодо неприйнятності через невичерпання заявником доступних йому засобів внутрішнього захисту. По-перше, він підкреслює, що заявник розпочав процедуру стосовно його паспорта громадянина лише у квітні 2000 року. Але ж цей паспорт йому було видано у грудні 1997 року. Це означає, що протягом майже двох з половиною років заявник користувався своїм паспортом громадянина без жодних проблем та був задоволений версією „*Дмитро Володимирович*”. По-друге, Уряд зауважує, що під час заповнення формуляру для отримання паспорта громадянина для виїзду за кордон заявник вказав його ім'я як „*Дмитро*”. Він також розписався у двох паспортах, таким чином погодившись з усіма викладеними у них відомостями. На думку Уряду, якщо заявник не погоджувався з викладеними в паспортах відомостями, він міг вимагати

їхньої заміни. Але ж він цього не зробив. Нарешті, відповідно до положень українського права існує можливість зміни імені, але заявник ніколи не звертався до компетентних установ з таким проханням.

Заявник вважає, що він вичерпав існуючі в українському законодавстві засоби захисту, тому що він звертався зі скаргами до українських судових органів, які розглянули їх відповідним чином. Він також спростовує аргументи Уряду щодо підписів на формулярах та паспортах. Він наполягає, що версія *Дмитро Володимирович* з'явилася в його паспорті громадянина лише після того, як він вже його підписав. У будь-якому випадку його підписи в жодному разі не означають його згоду з українізацією його імені та імені по батькові. Щодо запропонованої Урядом можливості змінити ім'я, заявник пояснює, що він ніколи цього не прагнув. Єдина річ, яку він вимагав та вимагає, це можливість застосовувати російську форму – „*Дмитрій*” або відповідно „*Дмитрій Владімірович*” для загального використання.

Суд нагадує, що призначенням § 1 статті 35 Конвенції є надання можливості країнам-учасникам попередити або виправити – зазвичай за допомогою судових органів – скоєні ними порушення до їхнього розгляду Судом. Цей принцип повинен застосовуватися з певною гнучкістю та без зайвого формалізму, а саме § 1 статті 35 не вимагає вичерпання засобів, які є неадекватними або неефективними, тобто нездатними виправити порушення (див., наприклад, *Aksoy проти Туреччини* рішення від 18 грудня 1996 року, *Збірник рішень та ухвал* 1996-VI, с. 2276, § 52, та *Podkolzina проти Латвії* (ухвала), №46726/99, 8 лютого 2001 року, не опублікована). Іншими словами, правило вичерпання внутрішніх засобів захисту не є абсолютним та не вимагає автоматичного застосування тих чи інших засобів. При вирішенні питання щодо вичерпання засобів внутрішнього захисту необхідно приймати до уваги обставини справи. Це означає, що Суд повинен реалістично оцінювати не лише теоретичне існування засобів захисту у правовій системі відповідної країни-учасниці, а й правовий та політичний контекст їхнього застосування (див. рішення *Aksoy проти Туреччини* цитоване вище, с. 2276, § 53, та *Akdivar та інші проти Туреччини*, рішення від 16 вересня 1996, *Збірник* 1996-IV, с. 1211, § 69).

У даному випадку з матеріалів справи видно, що у двох процесах, про які йдеться в даній справі, скарги, подані заявником до Суду, були подані ним до українських судових установ та розглянуті ними. Стосовно підписів заявника у формулярах, необхідних для отримання паспортів, та у самих паспортах Суд визнає, що відмова погоджуватися з використанням українізованої форми, очевидно встановленої нормами внутрішнього законодавства, є безсумнівно найочевиднішим проявом його незгоди (див., *mutatis mutandis*, *Šiškina та Šiškins проти Латвії* (рішення), № 59727/00, 8 листопада 2001). Суд також вважає, що є зайвим вимагати такої ригідності у поведженні, коли йдеться про отримання основного посвідчення особи, яке є умовою здійснення багатьох основних політичних та соціально-економічних прав. Беручи до уваги той факт, що заявник звертався зі своїми скаргами до українських судів, які розглянули їх на предмет обґрунтованості, Суд вважає, що підпис на документах у даній справі не може означати згоду з відповідною практикою.

Крім того Суд не приймає тезу уряду, згідно якої заявник повинен був би вимагати зміни імені. Наразі з зауважень Уряду по суті справи виходить, що „*Дмитро*” та „*Дмитрій*” зазвичай сприймаються як дві форми

одного й того ж імені та обидві записані у паспорті громадянина. Тому Суд не бачить, яким чином зміна імені заявника могла б виправити ситуацію, що є причиною його незадоволення.

Як висновок, Уряд не довів Суду існування одного чи декількох ефективних засобів захисту, які заявник міг би використати відповідно до вимог § 1 статті 35 Конвенції. Ці зауваження не приймаються.

Б. Щодо суті скарг

1. Скарга на підставі статті 8 Конвенції

Заявник вважає себе жертвою необґрунтованого втручання у здійснення його права на повагу до приватного життя, головним чином сімейного. Це право визнається у статті 8 Конвенції, що викладена наступним чином:

„1. Кожна людина має право на повагу до її особистого і сімейного життя (...).

2. Держава не може втручатися у здійснення цього права інакше ніж згідно із законом та у випадках, необхідних в демократичному суспільстві в інтересах національної і громадської безпеки або економічного добробуту країни, з метою запобігання заворушенням і злочинам, для захисту здоров'я або моралі чи з метою захисту прав і свобод інших людей.”

Уряд заперечує будь-яке втручання у права заявника, гарантовані статтею 8, що наведена вище. Він одразу нагадує, що у внутрішньому паспорті заявника його ім'я записане у двох формах (українізований та отриманий при народженні), і що він не має підстав скаржитися з цього приводу. Стосовно паспорта громадянина для виїзду за кордон він має вторинне значення у порівнянні з паспортом громадянина України, тому що використовується лише для закордонних поїздок. Виходячи з цього, всі можливі незручності, пов'язані з його використанням, є недостатніми задля „втручання” у сенсі § 2 статті 8 Конвенції. У будь-якому випадку всі обмеження та незручності, які відчув на собі заявник, є менш важливими ніж у подібних справах, що розглядалися Судом (а саме, *Stjerna проти Фінляндії*, рішення від 25 листопада 1994 року, серія А № 299-В, та *Guillot проти Франції*, рішення від 24 жовтня 1996 року, *Збірник рішень та ухвал* 1996-V). Нарешті якщо заявника не задовольняє його ім'я, йому ніщо не заважає звернутися до компетентних органів з проханням про зміну імені.

У разі, якщо все ж таки така ситуація може розглядатися як втручання у особисте життя заявника, Уряд впевнений, що таке втручання відповідає вимогам § 2 статті 8 Конвенції, тобто воно здійснено на підставі закону, переслідує закону мету та є „необхідним у демократичному суспільстві” задля досягнення цієї мети. З цього приводу він дає пояснення, що українізація імен осіб, які належать до двох інших національностей східнослов'янської групи (а саме, росіян та білорусів), є давньою та стабільною практикою. Насправді у цих трьох націй кожне ім'я християнського походження вважається одним і тим самим іменем, різниця між „Дмитром” та „Дмитрієм” завжди сприймалася лише як формальна. Інакше кажучи, в кожній слов'янській мові це ім'я набуло своєї власної фонетичної форми – свого роду місцевої варіації, що пояснює різницю у вимові та написанні. Ця традиція не оминула також імена відомих діячів. Наприклад, цар Петро Великий (*Пётр* російською мовою) передається

Петро українською мовою; Катерина II (*Екатерина*) передається, як *Катерина*; *Михаил Горбачёв* та *Владимир Ульянов* передаються, як *Михайло* та *Володимир*, якщо про них йдеться в українському тексті. Так само в Росії застосовується ідентична практика, і українець на ім'я *Дмитро* завжди зветься *Дмитриєм*. Нарешті, Уряд наполягає на тому, що заявник не навів жодного прикладу існуючих у зв'язку з подібною ситуацією незручностей. Як висновок, подібне втручання в жодному разі не є диспропорційним переслідуюній меті.

Заявник заперечує аргументи Уряду. Він наполягає на тому, що не вимагає зміни ні свого імені, ні імені по батькові. Єдина річ, яку він вимагає, це загальне застосування імені у формі, яку йому було надано при народженні, а саме – російській. З цього приводу він нагадує, що його ім'я та ім'я по батькові „*Дмитрій Владімірович*”, транскрибовані як „*Дмитро Володимирович*” набувають цілком іншого звучання. Це може створювати проблеми саме в Криму, де переважна більшість населення є російськомовною та досі відчуються антиукраїнські настрої. Заявник наполягає на тому, що нав'язавши застосування українізованої форми імені як головної, українські державні органи порушили права заявника, гарантовані статтею 12 Закону України „Про національні меншини в Україні”.

Заявник наводить приклад практичних незручностей, які в нього виникли через затвердження українізованої форми імені як основної. А саме, у всіх офіційних документах, які йому видавалися українськими державними органами, застосовується лише версія „*Дмитро Володимирович*” і майже ніколи „*Дмитрій Владімірович*”. Крім того, навіть коли він перебуває в Росії, російські державні органи відмовляються брати до уваги російську форму його імені через той факт, що єдиною версією імені, яка застосовується в паспорті громадянина для виїзду за кордон, є „*Дмитро*”.

До того ж заявник пояснює, що він ніколи не просив використовувати в українських документах написання його імені та імені по батькові буквами російського алфавіту, а саме „*Дмитрий Владимирович*”. Він завжди погоджувався з тим, що українською мовою його повинні записувати як „*Дмитрій Владімірович*”. Інакше кажучи, він цілком згоден щодо того, що буква кирилиці *и* (*И*) повинна змінюватися на *і*, щоб найбільш наближено передавати вимову.

Суд вважає, що в світлі всіх викладених сторонами аргументів ця скарга ставить серйозні питання щодо фактів та права, які не можуть бути з'ясовані на цій стадії розгляду заяви та вимагають розгляду по суті. З цього виходить, що ця скарга не визнається явно необґрунтованою в сенсі положень § 3 статі 35 Конвенції. Не було встановлено жодного іншого мотиву неприйнятності.

2. Скарга на підставі положень статті 14 у поєднанні зі статтею 8 Конвенції

Заявник вважає себе потерпілим від дискримінації, забороненої статтею 14 Конвенції, при здійсненні його прав, гарантованих статтею 8. Стаття 14 викладена наступним чином:

„Здійснення прав і свобод, викладених у (...) Конвенції, гарантується без будь-якої дискримінації за ознакою (...) мови, (...), національного (...) походження, належності до національних меншин, (...) або інших обставин.”

Уряд заперечує факт дискримінації у цій справі. Практика, на яку скаржиться заявник, застосовується до всіх без виключення громадян України. Натомість заявник наполягає на тому, що лише імена та імена по батькові російського походження українізуються, що є очевидним підтвердженням дискримінації у сенсі статті 14 Конвенції.

Суд вважає, що у світлі всіх викладених сторонами аргументів ця скарга також ставить серйозні питання щодо фактів та права, які не можуть бути з'ясовані на цій стадії розгляду заяви та вимагають розгляду по суті. З цього виходить, що зазначена скарга не визнається явно необґрунтованою в сенсі положень § 3 статті 35 Конвенції. Не було встановлено жодного іншого мотиву неприйнятності.

3. Скарга на підставі положень статті 3 Конвенції

Заявник вважає, що спосіб, у який його ім'я та ім'я по батькові транскрибовані у паспорті громадянина та у паспорті громадянина для виїзду за кордон є „поводженням, що принижує його гідність”, яке заборонене статтею 3 Конвенції, що викладена наступним чином:

„Нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню.”

Суд нагадує, що оскаржуване поводження повинно досягти мінімального рівня жорстокості, щоб були підстави говорити про порушення статті 3 Конвенції (див., наприклад, *Labita проти Італії* (рішення Великої Палати), № 26772/95, § 120, ЄСПЛ 2000-IV). Мінімальний встановлений рівень є відносним поняттям та залежить від конкретних сукупних обставин справи, а саме від тривалості порушення, а також від його наслідків для заявника (див. серед інших *Smith та Grady проти Великобританії*, №№ 33985/96 та 33986/96, § 120, ЄСПЛ 1999-VI). Беручи до уваги всі обставини справи, Суд вважає, що у даній справі не було перевищено мінімального допустимого рівня, досягнення якого дає підстави говорити про порушення статті 3 Конвенції.

4. Скарги на підставі § 1 статті 6 Конвенції

Заявник скаржиться також на численні порушення його права на справедливий розгляд під час двох судових процесів. Він посилається на положення § 1 статті 6 Конвенції, відповідні частини якого викладено наступним чином:

„Кожен при вирішенні питання щодо його цивільних прав та обов'язків (...) має право на справедливий і відкритий розгляд упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, (...). Судове рішення проголошується публічно, але преса і публіка можуть не допускатися в зал засідань протягом усього судового розгляду або якоїсь його частини в інтересах збереження моралі, громадського порядку або національної безпеки в демократичному суспільстві, якщо того вимагають інтереси неповнолітніх або захист приватного життя сторін чи в разі крайньої необхідності, якщо, на думку суду, в особливих випадках публічність розгляду може зашкодити інтересам правосуддя.”

Суд не вважає за доцільне окремо розглядати питання щодо застосування до цього спору § 1 статті 6. Навіть якщо допустити, що він застосовується, то Суд вважає, що скарги заявника на підставі цих положень є неприйнятними з наступних причин.

У зв'язку з тим, що заявник скаржитися на те, яким чином українські судові установи застосували внутрішнє законодавство, Суд нагадує, що його єдиним завданням є гарантувати дотримання обов'язків, які виникають для договірних сторін на підставі Конвенції. А саме, він не є компетентним розглядати заяву, яка стосується фактичних чи правових помилок, можливо скоєних національними судовими органами, та не може субсидіювати своє власне бачення розсуду національних судових установ, крім випадків та в межах, коли такі помилки, на його погляд, можуть стати причиною порушення прав та свобод, гарантованих Конвенцією (див., наприклад, *García Ruiz проти Іспанії* (рішення Великої палати), № 30544/96, §§ 28-29, ЄСПЛ 1999-I). З матеріалів даної справи очевидно, що обидві справи, порушені заявником, були розглянуті українськими судовими органами всіх рівнів під час змагального процесу. Заявник мав можливість надавати докази на підтримку його позиції та вільно спростовувати докази іншої сторони. Нарешті, рішення з обох справ були достатньо вмотивованими.

Стосовно строків розгляду справи заявника в межах другого процесу Суд констатує, що загальний термін розгляду справи судами першої та касаційної інстанцій становив близько одного року та семи місяців. Він вважає, що такий строк не може бути визнано нерозумним в сенсі § 1 статті 6. Стосовно процедурних строків, передбачених внутрішнім законодавством, Суд нагадує, що їхнє недотримання не призводить автоматично до порушення § 1 статті 6 Конвенції. (див. *G. проти Італії*, рішення від 27 лютого 1992 року, серія А, № 228-F, с. 68, § 17, та *Wiesinger проти Австрії*, рішення від 30 жовтня 1991 року, серія А, № 213, с. 22, § 60).

Стосовно скарги заявника на те, що присутність у нарадчій кімнаті „інших осіб крім суддів”, вплинула на безсторонність суду, Суд встановлює, що цю скаргу не було доведено жодним фактичним підтвердженням. А саме, заявник не уточнив, які саме особи були там присутні і яким чином їхня присутність вплинула на безсторонність суду.

Стосовно заборони журналісту судом першої інстанції здійснювати звуковий запис під час слухання справи, Суд підкреслює, що розгляд справи в цьому суді був публічним, і що доступ преси та громадськості не було обмежено. Публічний характер процесу відповідно до положень § 1 статті 6 Конвенції було дотримано.

Як висновок, ця частина заяви також визнається непринятною як явно необґрунтована відповідно до положень §§ 3 та 4 статті 35 Конвенції.

Виходячи з вищенаведених мотивів Суд одноголосно

Визнає прийнятними без попереднього вирішення щодо суті скарги заявника на підставі положень статей 8 та 14 Конвенції,

Визнає неприйнятними решту скарг.

(підпис)

С. Долле

Секретар секції

(підпис)

Ж.-П. Коста

Президент